

§ 215

Yttrande över promemorian Stärkt trygghet vid långvarigt nedsatt arbetsförmåga

Ärendenr 2021/1334-1.3.1.5

Socialnämndens beslut

Socialnämnden beslutar att godkänna socialförvaltningens yttrande och avge nedanstående svar till Socialdepartementet.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning av ärendet

Socialdepartementet önskar remissvar från Luleå kommun avseende promemorian Stärkt trygghet vid långvarigt nedsatt arbetsförmåga.

Promemorians syfte är att två föreslagna reformer inom sjukförsäkringen ska införas 1 juli 2022, istället för vid årsskiftet 2022/2023, vilket är den tidpunkt som föreslagits av utredningen där reformerna beskrivs.

Den ena reformen som föreslås är att det arbetsmarknadsbegrepp som regeringen har föreslagit för sjukpenning i prop. 2020/21:171 även ska gälla för sjuk- och aktivitetsersättning. För den som ansöker om sjuk- eller aktivitetsersättning idag görs prövningen av den enskildes arbetsförmåga mot arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden, d.v.s. arbeten på hela arbetsmarknaden vilket även innefattar bl.a. udda och sällan förekommande arbeten samt anställningar där arbetsgivaren får lönebidrag även i de fall sådana anställningar inte är tillgängliga.

Genom den föreslagna förändringen av arbetsmarknadsbegreppet ska prövningen av arbetsförmåga göras mot en angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden, d.v.s. det ska framgå inom vilken yrkesgrupp den enskilde bedöms kunna klara av att arbeta.

Den andra reformen som föreslås är att särskilda regler införs för rätt till sjukersättning för personer som har som mest fem år kvar tills de uppnår en ålder då de inte längre kan få sjukersättning. Förutom att arbetsmarknadsbegreppet enligt ovan förändras även för denna grupp, föreslås också att prövningen av den enskildes arbetsförmåga ska göras endast mot sådana arbeten som den

enskilde har erfarenhet av under de senaste 15 åren. Idag görs prövningen mot normalt förekommande arbeten (se definition ovan), vilket alltså inkluderar även helt nya yrken för den enskilde.

Båda reformerna innebär att det blir något lättare att beviljas sjuk- och aktivitetsersättning vid varaktigt nedsatt arbetsförmåga, särskilt för äldre personer i förvärvsarbetande ålder.

Socialförvaltningens yttrande

Socialförvaltningen bedömer att personer med nedsatt arbetsförmåga som idag uppstår ekonomiskt bistånd för sin försörjning p.g.a. att de enligt nuvarande regelverk inte uppfyller kraven för att beviljas sjuk- eller aktivitetsersättning, kan komma att beviljas dessa ersättningar genom de föreslagna förändringarna och socialförvaltningen tillstyrker därför förslagen. Reformerna bedöms kunna bidra till kommunens utvecklingsområden ökad jämlikhet och mer jämställd fördelning av makt och resurser genom att hushåll som idag uppstår ekonomiskt bistånd från socialtjänsten för sin försörjning kan komma att bli självförsörjande genom sjuk- eller aktivitetsersättning.

Socialnämndens arbetsutskott har 2021-12-09 § 89 föreslagit socialnämnden besluta att godkänna socialförvaltningens yttrande och avge ovanstående svar till Socialdepartementet.

Sammanträdet

Socialförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång

Ordföranden ställer arbetsutskottets förslag under proposition och finner att socialnämnden bifaller förslaget.

Beskrivning av ärendet

Utredningen om sjuk- och aktivitetsersättningen samt förmåner vid rehabilitering (S2020:04) överlämnade till regeringen den 20 augusti 2021 betänkandet En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69). Utredningen föreslår bl.a. att det införs särskilda regler för personer som fyllt 60 år, med innebörden att deras arbetsförmåga ska prövas mot arbete som de har erfarenhet av.

I budgetpropositionen för 2022 uttalar regeringen att utredningens förslag bereds inom Regeringskansliet och att regeringen avser att återkomma med ett förslag om att införa en s.k. trygghetspension inom ramen för sjukersättningen för försäkrade som har som mest fem år kvar tills de uppnår en ålder då de inte längre kan få sjukersättning. Regeringen har i budgetpropositionen

också uttalat att den avser att med prioritet bereda utredningens förslag om att rätten till sjukersättning och aktivitetsersättning ska prövas mot samma arbetsmarknadsbegrepp som gäller i sjukpenningen. Enligt betänkandet föreslås reformerna träda i kraft vid årsskiftet 2022/2023.

Mot den bakgrunden har en arbetsgrupp i Socialdepartementet utarbetat promemorian Stärkt trygghet vid långvarigt nedsatt arbetsförmåga med syfte att de två reformerna ska kunna genomföras vid en tidigare tidpunkt än den som föreslagits av utredningen. Det rör sig således dels om att det arbetsmarknadsbegrepp som regeringen har föreslagit för sjukpenning (se prop. 2020/21:171) även ska gälla för sjukersättning och aktivitetsersättning, dels om införandet av särskilda regler för rätt till sjukersättning för försäkrade som har som mest fem år kvar tills de uppnår en ålder då de inte längre kan få sjukersättning.

Regeringen föreslår att det arbetsmarknadsbegrepp som har föreslagits för sjukpenning i prop. 2020/21:171 även ska gälla för sjuk- och aktivitetsersättning. Enligt propositionen ska prövningen av den enskildes arbetsförmåga då göras mot

1. Förvärvsarbete i en sådan angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden.
2. Annat lämpligt arbete som är tillgängligt för honom eller henne.

Genom den föreslagna förändringen av arbetsmarknadsbegreppet kommer bedömningen av arbetsförmågan göras mot mer konkreta arbeten jämfört med vad som sker idag, då bedömningen sker i förhållande till normalt förekommande arbeten, d.v.s. arbeten på hela arbetsmarknaden vilket även innefattar bl.a. udda och sällan förekommande arbeten, skyddade anställningar samt anställningar där arbetsgivaren får lönebidrag även i de fall sådana anställningar inte är tillgängliga.

Idag kan arbetsförmågebedömningen således ske mot en relativt hypotetisk arbetsmarknad, med arbeten där den enskilde bedöms ha arbetsförmåga utan att det i praktiken är realistiskt att han eller hon kommer kunna få ett sådant arbete. Det förändrade arbetsmarknadsbegreppet, där det alltså ska framgå inom vilken yrkesgrupp den enskilde bedöms kunna klara av att arbeta, bedöms medföra att den enskildes arbetsförmåga kommer att bedömas mot en mer realistisk arbetsmarknad. Detta torde enligt ovan nämnda utredning leda till att bedömningar och beslut om sjuk- och aktivitetsersättning överlag kommer kunna framstå som mer verklighetsförankrade.

Arbeten som omfattas av definitionen annat lämpligt arbete inkluderar udda och sällan förekommande arbeten, sysselsättning som anordnas särskilt för

personer med nedsatt arbetsförmåga såsom t.ex. skyddad anställning inom Samhall eller en offentligt skyddad anställning (OSA) samt anställningar där arbetsgivaren får lönebidrag. Sådana arbeten kommer fortfarande att ingå i prövningen av arbetsförmåga, men blir endast aktuella om de är tillgängliga för den enskilde, d.v.s. om den enskilde bedöms ha en faktisk, konkret möjlighet att få ett sådant arbete i samband med prövningen av rätt till sjuk- och aktivitetsersättning.

Förslaget om att införa särskilda regler för rätt till sjukersättning för personer som har som mest fem år kvar tills de uppnår en ålder då de inte längre kan få sjukersättning motiveras av att det inte är rimligt att ställa samma krav på omställning på äldre personer i förvärvsarbetande ålder som på yngre, vilket görs med dagens regelverk där arbetsförmågan ska prövas mot normalt förekommande arbeten. En enskild kan därmed kan anses ha arbetsförmåga i ett för honom eller henne helt nytt yrke och/eller ett arbete som det inte är rimligt eller realistiskt att han eller hon kan få. Kunskap och erfarenheter som den enskilde har ska användas, men kravet att utbilda sig till ett helt nytt yrke bör utgå.

För den som har som mest fem år kvar tills han eller hon uppnår en ålder då han eller hon inte längre kan få sjukersättning ska prövningen av arbetsförmåga därför göras mot arbete i en sådan angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden och som den enskilde har erfarenhet av under de senaste 15 åren eller annat lämpligt arbete som är tillgängligt för den enskilde. Tidsgränsen 15 år har valts då utredningen anser att vidareutbildning inom ett yrke man har erfarenhet inom sällan kan anses vara lika omfattande som omskolning till ett arbete man tidigare inte haft, och det bedöms därför inte som ett orimligt omställningskrav att uppdatera sina kunskaper i ett arbete man haft under de senaste 15 åren.

För att rätt till sjukersättning ska föreligga ska även de rehabiliteringsmöjligheter som kan medföra återfående av arbetsförmåga bedömas vara uttömda. Vid denna bedömning ska det endast beaktas sådana insatser som syftar till att den enskilde ska kunna arbeta i ett förvärvsarbete som han eller hon har tidigare erfarenhet av, d.v.s. under de senaste 15 åren, och som ingår i en sådan angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden.

Genom att rehabiliteringsmöjligheterna riktas in mot förvärvsarbete som den enskilde har erfarenhet av ges ökade möjligheter att ta tillvara den kompetens den enskilde har förvärvat, men personer med långa yrkesliv får möjlighet att beviljas sjukersättning utan att det ställs krav på omfattande omskolning i

slutet av arbetslivet. Att rehabilitera någon för att denne ska vara arbetslös är inte ändamålsenligt, varken sett till samhälleliga eller individuella resurser.

Dialog:

Dialog har ej genomförts.

Bedömning utvecklingsområde: Ökad jämlikhet

Förslagen bedöms kunna ha inverkan på utvecklingsområdet ökad jämlikhet då det kan innebära att medborgare i Luleå kommun som idag är beroende av ekonomiskt bistånd från socialtjänsten för sin försörjning p.g.a. att en eller flera familjemedlemmar i hushållet har nedsatt arbetsförmåga kan omfattas av de föreslagna reformerna och få rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning. Därmed kan hushållet klara sin försörjning genom egna inkomster.

Det finns också hushåll med barn som uppbär ekonomiskt bistånd p.g.a. att en eller flera familjemedlemmar har nedsatt arbetsförmåga, vilka kan få rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning genom de föreslagna reformerna. Därmed kan också hushåll med barn bli självförsörjande, vilket bidrar till ökad jämlikhet i barn och ungas uppväxtvillkor.

Bedömning utvecklingsområde: Mer jämställd fördelning av makt och resurser

Förslaget bedöms kunna ha inverkan på utvecklingsområdet ökad jämlikhet då fler kvinnor än män uppbär ekonomiskt bistånd p.g.a. nedsatt arbetsförmåga. Då reformerna innebär att det blir något lättare att beviljas sjuk- och aktivitetsersättning kan det innebära att kvinnor som idag uppbär ekonomiskt bistånd för sin försörjning blir självförsörjande, vilket kan leda till mer jämställd ekonomisk fördelning mellan män och kvinnor och därmed mer jämställd fördelning av makt och resurser.

Bedömning utvecklingsområde: Minskad klimatpåverkan

Beslutet har ingen påverkan på utvecklingsområdet.

Bedömning utvecklingsområde: Starkare ekonomi för tillväxt

Beslutet har positiv påverkan på den kommunala ekonomin.

Beslutsunderlag

- Promemoria Stärkt trygghet vid långvarigt nedsatt arbetsförmåga, SOC Hid: 2021.3311
- Socialförvaltningens förslag avseende yttrande över promemorian Stärkt trygghet vid långvarigt nedsatt arbetsförmåga, SOC Hid: 2021.3660

- Socialnämndens arbetsutskotts beslut 2021-12-09 § 89,
SOC Hid: 2021.3771

Beslutet skickas till